

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

ETICKÁ VÝCHOVA

(Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty)

PRÍLOHA ISCED 1

Posúdila a schválila ÚPK pre etickú výchovu

Bratislava 2011

CHARAKTERISTIKA UČEBNÉHO PREDMETU ETICKÁ VÝCHOVA

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

CIELE UČEBNÉHO PREDMETU ETICKÁ VÝCHOVA

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľústi,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

- K kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy
- E emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city
- M motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity
- S socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medzilľudské vzťahy
- A axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť
- K kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

OBSAH VZDELÁVANIA ETICKEJ VÝCHOVY – OBSAHOVÝ A VÝKONOVÝ ŠTANDARD

Obsah etickej výchovy je orientovaný na atribúty, ktoré treba v dieťati rozvíjať, aby sme dosiahli výchovné ciele. Tieto atribúty sú zakomponované v desiatich základných témach a šiestich aplikačných témach:

1. otvorená komunikácia
2. dôstojnosť ľudskej osoby, sebaúcta, pozitívne hodnotenie seba
3. pozitívne hodnotenie iných
4. tvorivosť a iniciatíva
5. vyjadrovanie citov
6. empatia
7. asertivita
8. reálne a zobrazené vzory
9. prosociálne správanie – pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo
10. komplexná prosociálnosť
11. etika – hľadanie koreňov prosociálneho správania
12. etika a ekonomické hodnoty
13. etika a náboženstvá – tolerancia a úcta
14. rodina, v ktorej žijem
15. výchova k manželstvu a rodičovstvu
16. ochrana prírody a životného prostredia.

Cieľom etickej výchovy ako povinne voliteľného predmetu v primárnom vzdelávaní je:

- viesť žiakov k sebaúcte, k autonómnemu cíteniu a mysleniu,
- naučiť žiakov hodnotiť, zaujímať stanoviská, rozlišovať dobro od zla
- naučiť ich spoznať prvky efektívnej komunikácie, dôvody a prvky prosociálneho správania primerané veku,
- umožniť žiakom spoznať zásady dobrých medziľudských vzťahov,
- umožniť žiakom, aby sa v nich zvnútorňovali prosociálne hodnoty, postoje a sociálne normy,
- podporovať u žiakov rozvoj sociálnych zručností,
- formovať spolupracujúce spoločenstvo žiakov.

Ciele	Tematický celok témy	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
			Socio-afektívny	Konatívny
Vytvárať prosociálne spoločenstvo žiakov	<p>Postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch</p> <p>Ponúknuť žiakom víziu spolupracujúceho spoločenstva ako základu pre dobré spolužitie (jeho jednoduché a viditeľné komponenty – sedenie v kruhu, formulovanie pravidiel typu mať právo byť vypočutý, právo nevyjadriť sa, mať vzájomnú úctu a dôveru – nevysmievať sa, hovoriť pravdu, chrániť veci svoje i iných...). Prvé kontakty v triede a v škole (zoznamovanie, oslovovanie, pozdrav), komunikácia zameraná na seba prezentáciu a sociálne vzťahy, pravidlá podporujúce spolužitie v skupine (po istom čase možno pravidlá prehodnocovať, dopĺňať).</p>	<p>- pozná spolužiakov po mene</p> <p>- pozná pravidlá skupiny a vie ich vysvetliť</p> <p>- pozná spôsob ako vyjadriť pozdrav, vďačnosť a prosbu</p>	<p>- chápe význam komunikácie pre dobré spolužitie v spoločenstve</p> <p>- uvedomuje si potrebu vzájomnej úcty a dôležitosť vďačnosti</p>	<p>- vie sa predstaviť a učiť sa prezentovať sám seba, hovoriť pravdu</p>
	<p>Prvky prosociálneho správania v žiakom kolektíve</p> <p>Vzájomná úcta pri komunikácii (pekne sa oslovovať, pozdraviť sa, počúvať sa navzájom...).</p> <p>Úcta k vzájomným požiadavkám, vďačnosť za vykonané dobro (prosím, ďakujem), vzájomná pomoc medzi spolužiakmi i členmi rodiny.</p>	<p>- vie vysvetliť, čo je to úcta k ľuďom</p> <p>- vie, aké má prvky úcta k vlastným rodičom, spolužiakom a učiteľom</p>	<p>- prežíva vďačnosť voči tým, čo mu robia dobre</p> <p>- vníma víziu spolupracujúceho spoločenstva,</p> <p>- chápe potrebu vytvárať a dodržiavať pravidlá spolužitia v skupine.</p>	<p>- vie vhodne použiť pozdrav, prosbu a vyjadriť vďačnosť</p> <p>- k spolužiakom je ústretový</p>
Viesť žiakov k sebaúcte, autonómii, cítaniu a myslenia	<p>Ľudská dôstojnosť a sebaúcta</p> <p>Uvedomovanie si vlastnej hodnoty (rozdiel medzi mnou a ostatným svetom). Poznanie a postupné zvnútorňovanie povedomia jedinečnosti a nedotknuteľnosti, vedenie k sebaovládaniu a znášaniu námahy pri prekonávaní prekážok.</p>	<p>- má slovnú zásobu, ktorá vyjadruje základné ľudské vlastnosti (dobrý, zlý, veselý, smutný, nahneváný, radostný, vďačný, nevšímavý...)</p> <p>- vie pomenovať svoje dobré vlastnosti</p>	<p>- poznáva sám seba, uvedomuje si vlastnú hodnotu</p> <p>- cíti potrebu potvrdzovania vlastnej hodnoty inými</p>	<p>- sebaúcta mu prináša pokoj (nepotrebuje žalovať, vyvyšovať sa nad iných, ponižovať ich...)</p> <p>- badateľná snaha o sebaovládanie a znášanie námahy pri prekonávaní prekážok</p>
Naučiť sa hodnotiť, zaujímať stanoviská, rozlišovať dobro od zla	<p>Pozitívne hodnotenie iných</p> <p>Človek a jeho hodnota - spoznávanie pozitívnych vlastností svojich najbližších v rodine, v triede, v škole, v rovesníckych vzťahoch... (čo sa mi najviac páči na mojej mamičke, očkovi, starkých...), verbálne vyjadrovanie pozitívneho hodnotenia druhých, prehodnocovanie negatívnych skutočností (dobro – zlo, napr. branie si vecí navzájom, posudzovanie a ponižovanie, urážanie menej zdatných detí v oblasti intelektu a prejavov - spevu, kreslenia, pohybu, oblečenia, rodinnej situácie..., klamanie a žalovanie...),</p>	<p>- vie slovnou vyjadriť rozdiel medzi dobrom a zlom na ľuďoch zo svojho okolia</p>	<p>- teší sa z dobra a odmieta zlo vo svojom okolí (na svojich najbližších v rodine, v triede, v škole, v rovesníckych vzťahoch)</p>	<p>- je schopný oceniť dobro na iných, vie aj prijať ocenenie, - rozvíjať postoj k ľuďom, ktorí sú mu nesympatickí</p> <p>- osobná aktivita pri vytváraní pozitívnych vzťahov a klímy v spoločenstve</p>

postoj k ľuďom, ktorí sú nám nesympatickí, spôsobujú nám alebo druhým zlo (úmyselne, neúmyselne).

Naša rodina

Uvedomovanie si hodnoty rodiny pre jednotlivca i pre spoločnosť (Čo sa mi na našej rodine najviac páči?), príbuzenské vzťahy (S kým z rodiny si najviac rozumiem...? Čo by som mohol urobiť pre lepšie vzťahy v našej rodine, ktoré z rodinných pravidiel sa mi najťažšie dodržiavajú?...).
Rodičovská láska a jej význam v živote dieťaťa (konkrétne emocionálne prejavy, prejavy starostlivosti, pomoci...), úcta, komunikácia a pomoc medzi členmi rodiny (Koho rád pozorujem pri práci? Čo by som rád vedel ako moji blízki?...).
Význam blízkeho človeka pre život jednotlivca.

Osvojovať sociálne zručnosti potrebné v sociálnych kontaktoch s inými ľuďmi

si

z rodinných pravidiel sa mi najťažšie dodržiavajú?...).
Rodičovská láska a jej význam v živote dieťaťa (konkrétne emocionálne prejavy, prejavy starostlivosti, pomoci...), úcta, komunikácia a pomoc medzi členmi rodiny (Koho rád pozorujem pri práci? Čo by som rád vedel ako moji blízki?...).
Význam blízkeho človeka pre život jednotlivca.

-vie identifikovať a slovne vyjadriť rodinné vzťahy (mama, otec, brat, sestra, súrodenec, starí rodičia, teta, strýko, ujo, bratranec, sesternica)

-reflektuje dobro plynúce z rodiny, vie vyjadriť, čo ho na rodinných vzťahoch teší, čo je v rodine najdôležitejšie,
-vie zo svojho pohľadu ohodnotiť dobro ochrany a lásky, ktoré mu rodina poskytuje

- dobro zažité v rodine prenáša do žiackeho kolektívu
- rád hovorí o pekných veciach v rodine
- vie členom rodiny opätovať dobro v rôznych situáciách (príprava darčeka, slovné vyjadrenie...)

Ciele	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
	témy		Socio-afektívny	Konatívny
<p>Osvojit' si základné sociálno-komunikačné zručnosti</p>	<p>Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov</p> <p>Pripomenutie si tém a z nich vyplývajúce správanie z prvého ročníka.</p> <p>Počúvanie iných ako prvý predpoklad úspešnej spolupráce.</p> <p>Sebaovládanie pri prijímaní informácií o sebe od iných.</p> <p>Základy spolupráce v skupinách (uvedomovanie si práv a povinností).</p>	<p>- vie vysvetliť dôležitosť počúvania pre spoluprácu</p> <p>- pozná svoje práva a povinnosti v rámci školskej triedy</p>	<p>- chápe a vnútorne akceptuje význam počúvania pre spoluprácu a dobré vzťahy</p> <p>- uvedomuje si spojitosť práv a povinností</p>	<p>- badať pokroky v počúvaní výkladu na hodine, ale aj v počúvaní spolužiakov pri diskusii</p>
<p>Osvojit' si tvorivé riešenia každodenných situácií v medziľudských vzťahoch</p>	<p>Tvorivosť</p> <p>Objavovanie vlastných daností - talentu - pozitívnych stránok (v čom som výnimočný, čo viem dobre robiť, čo mi ide dobre...).</p> <p>Rozvoj fantázie a pozorovacích schopností.</p> <p>Tvorivosť, ktorú od nás prijímajú, očakávajú iní (vymyslieť darček pre súrodencov, rodičov, starých rodičov...).</p> <p>Tvorivosť iných, ktorá nás obohacuje (ako dobre nám padne, keď nás iní prekvapia niečím novým, zaujímavým – napr. mama novým jedlom...).</p> <p>Využitie tvorivosti v živote triedy (tvorba pravidiel správania sa v triede, ak si ich pamätáme z minulého ročníka, treba ich však prehodnotiť).</p>	<p>- vie vysvetliť, čo je tvorivosť</p> <p>- vie vysvetliť súvislosti medzi fantáziou, úsilím a tvorivosťou</p> <p>- vie vymenovať konkrétne produkty (ovocie) tvorivosti v rámci rodiny a školy</p>	<p>- je si vedomý, že má čo ponúknuť zo svojich darov v prospech spoločenstva</p>	<p>zapája sa do tvorivých úloh prostredníctvom pozorovacích schopností a fantázie</p> <p>- badať podporu sebaovládania a trpezlivosti pri spoločnom riešení úloh</p>
	<p>Iniciatíva</p> <p>Iniciatíva v sebaoznani (Kto som? Aký vplyv má fungovanie môjho tela na moje prežívanie, pohodu, či nepohodu? Prečo reagujem tak, ako reagujem?).</p> <p>Iniciatíva vo vzťahu k iným.</p> <p>Hľadanie možností ako vychádzať v ústrety iným ľuďom (v rodine, v triede, v kruhu kamarátov...) a ich realizácia.</p>	<p>- vie vysvetliť, čo je iniciatíva</p> <p>- vie uviesť príklady prospešnej a škodlivej iniciatívy</p>	<p>- uvedomuje si rozdiel medzi pozitívnou iniciatívou a tou, ktorá ohrozuje jeho zdravie a osobnú bezpečnosť</p>	<p>- prejavuje aktívnejšiu účasť na riešení problémov v triede</p>

<p>Rozvíjať a posilňovať komunikačné zručnosti – učiť sa vyjadrovať city Prežívať radosti z napĺňania potreby byť akceptovaný inými a mať rád iných</p>	<p>Iniciatíva, ktorá nie je prijatá inými a iniciatíva iných, ktorá je pre mňa neprijateľná (riešenie problémov – navádzanie na klamstvo, podvádzanie, kradnutie, ohováranie...), iniciatíva, ktorá ohrozuje moje zdravie a osobnú bezpečnosť (fajčenie, alkohol, drogy, sexuálne zneužívanie detí).</p> <p>Vyjadrovanie citov Vyjadrenie vďačnosti, ochoty, láskavosti, obdivu verbálne aj neverbálne (Ako si vzájomne vyjadrujeme city v rodine, vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi?).</p> <p>Úcta k žene – matke, sestre, spolužiačke... (Čo sa mi páči a čo sa mi nepáči na ženách a dievčatách?).</p> <p>Úcta k mužovi – otcovi, bratovi, spolužiakovi... (Čo sa mi páči, a čo sa mi nepáči na mužoch a chlapcoch?).</p> <p>Kultivované vyjadrovanie negatívnych citov (hnev, vzdor, smútok...).</p> <p>Akceptovanie citov iných.</p>	<p>- vie vysvetliť spojenie „vyjadrovanie citov“ - vie vysvetliť význam citov v živote človeka - pozná význam slov radosť, smútok, hnev, ľahostajnosť, veselosť, vďačnosť, ochota, láskavosť, obdiv, odpor</p>	<p>- chápe dôležitosť kultivovaného vyjadrovania negatívneho prežívania citov u seba i iných</p>	<p>- vie verbálne i neverbálne identifikovať a vyjadriť city vďačnosti, ochoty, láskavosti a obdivu, hnevu, smútku, odporu, prekvapenia - prejavuje snahu kultivovane vyjadrovať hnev, vzdor, odpor, smútok - učí sa akceptovať prežívanie citov u druhých</p>
<p>Poznávať svoje práva a povinnosti</p>	<p>Naša trieda – spoločenstvo detí Správanie sa medzi sebou, vzťahy medzi chlapcami a dievčencami – slušnosť, ohľaduplnosť, čestnosť, pomoc slabším, rešpektovanie inakosti (Čo sa mi v našej triede najviac páči? Som tu spokojný? Sú iní spokojní so mnou?).</p> <p>Kamarátstvo a priateľstvo - úprimné a falošné priateľstvo (Čo je dôležité pre priateľstvo? Mám v našej triede priateľov?).</p> <p>Dodržiavanie pravidiel správania v triede – podpora vzájomnosti, spokojnosti, tolerancie a spolupráce (Môžem niečo zmeniť na sebe, aby sa so mnou v našej triede lepšie žilo? Mám nejaký návrh na vylepšenie našich vzťahov?).</p>	<p>- vie vysvetliť, čo je spoločenstvo detí</p> <p>- vie, čo podporuje vzájomnú dôveru, priateľstvo a čo ich narúša</p>	<p>- uvedomuje si potrebu rešpektovania odlišnosti iných</p> <p>- chápe túžbu nájsť dobrého priateľa a byť dobrým priateľom</p> <p>- vie rozlíšiť dobrú a zlú klímu v rámci triedy</p>	<p>- rôznymi spôsobmi prispieva k vytváraniu dobrej nálady a pohody v triede</p>

Ciele	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
	témy		Socio-afektívny	Konatívny

<p>Učenie sa efektívne komunikovať s rovesníkmi</p>	<p>Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov Dodržiavanie dohodnutých pravidiel správania. Kvalita otvorenej komunikácie - pravdivosť, objektívnosť, prijímanie pravdy o sebe aj o iných. Asertívne správanie ako súčasť efektívnej komunikácie, nácvik bezpečného správania sa v rizikových situáciách (odmietnutie zla, postavenie sa proti šikanovaniu, vedieť povedať nie na negatívne ponuky).</p>	<p>- vie vysvetliť pojem komunikácia - vie, čo znamená slovo pravda a ako vplýva na kvalitu komunikácie - vie, ktoré sú rizikové situácie v živote dieťaťa</p>	<p>- chápe zmysel a podstatu otvorenej komunikácie - rozumie dôvodom ako sa správať v rizikových situáciách</p>	<p>- v komunikácii badať snahu o objektívnosť a pravdivosť - vie sa postaviť voči negatívnym javom (šikanovanie...) - odoláva príjemným zvodom na zlé, badať snahu povedať nie</p>
<p>Nadobúdanie sociálnych zručností – asertivita, empatia</p>	<p>Vcítanie sa do prežívania iných – empatia Hľadanie dôvodov na radosť a smútok u seba a u iných. Pochopenie situácie iných ľudí prostredníctvom vlastných zážitkov (u spolužiakov a členov rodiny...).</p> <p>Odovzdávanie radosti a zmiernenie smútku najbližších, záujem o zdravotne postihnutých, starých a chorých ľudí.</p>	<p>- rozumie pojmom súcít, spoločenstvo, vcítanie sa do iného</p>	<p>- uvedomuje si význam vlastných zážitkov ako prostriedku pre pochopenie situácií druhých -učí sa vnímať situáciu chorých, starých a zdravotne postihnutých</p>	<p>-prejavuje pochopenie voči spolužiakom a chorým, zdravotne postihnutým a ľuďom v núdzi</p>
<p>Napomáhanie zvnútorňovania prosociálnych hodnôt a postojov</p>	<p>Riešenie konfliktov - výchova k zmierlivosti: Právo na omyl a možnosť nápravy. Význam odpúšťania v medziľudských vzťahoch. Rozvíjanie sebaovládania a jeho upevňovanie – prehlbovanie vzájomnosti i sebaúcty. Súťaživosť a kooperácia.</p> <p>Pomoc, darovanie, delenie sa Vnímanie a prežívanie prosociálnosti (základy starostlivosti o prírodu, ochrana zvierat). Zámerné robenie dobra iným, rozdiel medzi psychickou a materiálnou pomocou. Podelenie sa a darovanie v rámci rodiny a žiackeho kolektívu.</p>	<p>- vie, čo je to omyl v živote človeka a pozná možnosti reagovania na svoj omyl i na omyl iných - vie vysvetliť pojem „odpúšťanie“</p> <p>- vie vysvetliť slovo „pomoc“ a pozná rozdiel medzi psychickou a materiálnou pomocou, vie uviesť ich príklady - pozná možné reakcie</p>	<p>-chápe súvislosti medzi súťaživosťou a kooperáciou - chápe skutočnosť viny a odpustenia -rozumie významu odpúšťania a práva na omyl</p> <p>-vie ohodnotiť situácie, kedy prijal rôzne druhy pomoci a je ochotný pomáhať</p>	<p>-pri konflikte je ochotný diskutovať, vnímať dôvody druhej strany - vie požiadať o odpustenie a vie odpustiť</p> <p>- badať jasnú snahu k spolupráci, - vidí problémy druhých, vie pomáhať a podeliť sa o dobro - je pripravený reagovať na neprijatie</p>

	<p>Priprava žiakov na možné neprijatie dobra inými.</p> <p>Naša škola Poznávanie kvalít a predností školy (Čo by som porozprával o našej škole priateľovi zo zahraničia?).</p> <p>Rozvíjanie povedomia a príslušnosti k svojej škole – osobnosti, prostredie, atmosféra, učebné predmety (Čo sa mi na našej škole najviac páči?).</p> <p>Účasť žiakov na živote a úspechoch školy (Podieľam sa na vytváraní dobrej atmosféry na našej škole? Ktoré problémy na našej škole ma znepokojujú? Čo môžem urobiť ja pre vylepšenie života na našej škole?).</p>	<p>na pomoc (prijatie, odmietnutie)</p> <p>-vie hovoriť o kvalitách svojej školy</p>	<p>-poznáva kvality a prednosti školy a teší sa z nich</p>	<p>pomoci</p> <p>- vie prispieť k prezentácii školy</p> <p>- má záujem o aktívnu účasť na živote školy</p>
--	---	--	--	--

Ciele	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
	témy		Socio-afektívny	Konatívny
Osvojovanie si sociálnych postojov a zručností v medziľudských vzťahoch.	<p><u>Sociálne postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch</u></p> <p>Tolerancia vo vzťahoch (Čo nechceš, aby ľudia robili tebe, nerob ty iným.)</p> <p>Rešpekt a úcta voči všetkým ľuďom (rovnoprávnosť pohlaví, rás...)</p> <p>Dôležitosť komunikačných interpersonálnych zručností v medziľudských vzťahoch</p> <p>Kultivované správanie k osobám iného pohlavia (vnímanie rozdielov nielen v stavbe tela a jeho fungovaní, ale aj v myslení, prežívaní, správaní, záujmoch a následné empatické správanie voči osobám iného pohlavia).</p>	<p>-vie ako znie Zlaté pravidlo ľudskosti</p> <p>- vie vysvetliť pojmy rovnoprávnosť pohlaví, rás...</p> <p>- vie vysvetliť základné rozdiely medzi pohlaviami</p>	<p>- chápe význam zlatého pravidla mravnosti v medziľudských vzťahoch</p> <p>- uvedomuje si význam rovnoprávností ľudí bez ohľadu na rasu, pohlavia</p> <p>- vie pochopiť správanie iného pohlavia</p> <p>- badať rozvíjanie autonómneho citenia a myslenia</p>	<p>- v komunikácii so spolužiakmi prejavuje prvky tolerancie</p> <p>- kultivovane prijíma a rešpektuje opačné pohlavie</p> <p>- v správaní badať prijímanie zodpovednosť za svoje rozhodnutia</p>
	<p>Reálne a zobrazené vzory</p> <p>Sloboda a zodpovednosť (každé rozhodnutie nesie so sebou dôsledok)</p> <p>Pozitívne a negatívne vplyvy TV, filmu, počítačových hier...(reklama, akčné filmy, čas strávený pred TV)</p> <p>Prezentácia prosociálnych vzorov v bezprostrednom okolí dieťaťa (rodičia, priatelia rodičov, učitelia, spolužiaci, kamaráti)</p> <p>Čitateľský návyk ako možný zdroj objavovania prosociálnych vzorov (vyhlásenie súťaže o najlepšieho čitateľa – čo a koľko čítaš?).</p>			

<p>Prezentovanie prosociálnych vzorov.</p>	<p>Rozvoj tvorivosti a iniciatívy</p> <p>Podporovanie záujmov, ktoré rozvíjajú osobnostné kvality (šport, umelecké aktivity, sociálna činnosť, činnosť na ochranu prírody...)</p> <p>Osobnostné kvality využívané pre dobro jednotlivca i pre celé spoločstvo</p> <p>Tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov</p>	<p>- vie verbálne prezentovať aspoň jeden pozitívny a negatívny literárny a mediálny vzor</p>	<p>vplyvy jednotlivých médií</p> <p>- vie rozoznať prosociálne vzory vo svojom okolí.</p>	<p>prosociálnym vzorom a negatívnym vzorom</p> <p>- badať na jeho správaní prosociálne prvky</p>
<p>Osvojovanie si sociálnych noriem. Rozvíjanie mravného úsudku.</p>	<p>Napĺňanie obsahu Dohovoru o právach dieťaťa</p> <p>Súvislosti práv detí, dôvody, prečo vznikli a ich akceptácia v demokratických krajinách, podiel UNESCO na ochrane dieťaťa (Čo znamená mám právo? Čo znamená mám zodpovednosť?)</p> <p>Opčný protokol k právam dieťaťa (medzinárodné spoločenstvo pritvrdilo)</p> <p>Práva dieťaťa v slovenskom právnom poriadku (Ako je to u nás? Ako sa to týka mňa?)</p> <p>Solidarita a prijatie odlišností (uvedomenie si svojich práv a ich akceptácia v našom prostredí vedie k solidarite s deťmi, ktoré sú vykorisťované, zaťahované do vojnových konfliktov, zneužívané na ťažkú prácu, alebo sexuálne...).</p>	<p>-vie vymenovať iniciatívy, kde by mohol preukázať svoj vzťah k ochrane prírody a životného prostredia</p>	<p>- má ochraňujúci a obdivujúci vzťah k prírode a chce chrániť životné prostredie</p>	<p>- je iniciatívny vo vzťahu k ochrane prírody a životného prostredia</p>

<p>Spoznávanie a uplatňovanie svojich práv a plnenie si svojich povinností.</p>	<p>Náš región – vlasť</p> <p>Rozvíjanie povedomia a príslušnosti k svojmu regiónu – k svojej vlasti (Čo sa mi najviac páči na našom regióne, na našom Slovensku? Čo z neho by mi najviac chýbalo?)</p> <p>Iniciatíva pri poznávaní a ovplyvňovaní vlastného regiónu – dobre poznať svoje bydlisko a jeho okolie - geografiu, kultúru, osobnosti, ale aj vedieť, čo nášmu regiónu chýba, čo by bolo treba v ňom vylepšiť (objavovanie tradícií, ochrana a ich rozvoj)</p> <p>Ekologické správanie, vzťah k faune a flóre regiónu (Čo sa mi nepáči alebo čo ma trápi na našom regióne? Čo by som mohol urobiť v jeho prospech ja alebo my spoločne).</p>	<p>-pozná pojmy „ľudské práva a práva dieťaťa“</p> <p>- vie vymenovať aspoň 5 práv dieťaťa</p> <p>-pozná rozdiel a podstatu pojmov právo a povinnosť</p> <p>-vie vymenovať aspoň tri situácie nerešpektovania práv detí doma i vo svete</p>	<p>-pozná pojmy „ľudské práva a práva dieťaťa“</p> <p>- vie vymenovať aspoň 5 práv dieťaťa</p> <p>-pozná rozdiel a podstatu pojmov právo a povinnosť</p> <p>-vie vymenovať aspoň tri situácie nerešpektovania práv detí doma i vo svete</p>	<p>- osvojuje si sociálne normy</p> <p>- dožaduje sa svojich práv</p> <p>- rešpektuje práva iných</p>
---	---	---	---	---

<p>Spoznávanie a budovanie hrdosti na rodisko, región a vlasť.</p>		<p>-vie zaradiť svoje bydlisko do lokality okresu</p> <p>-vie vymenovať aspoň jednu pozitívnu skutočnosť, ktorá sa viaže na jeho región, rovnako aj jednu známu osobnosť, na ktorú môže byť hrdý</p>	<p>- poznáva a je hrdý na špecifiká, krásy i možnosti vlastného regiónu</p> <p>- učí sa vidieť problémy regiónu, je na ne citlivý a hľadá i možnosti vlastného zaangažovania sa pri ich riešení</p>	<p>- je iniciatívny pri objavovaní krás a špecifik regiónu, prejavuje ochotu pomôcť zveľadiť ho (prípadná tvorba sociálnych a kultúrnych projektov v danom regióne a účasť na nich)</p>
--	--	--	---	---

Spracovali: PaedDr. Oľga **KRIŽOVÁ**
Mgr. Ivan **PODMANICKÝ**, PhD.